

Politik Bilim

Niçin eleştiriyorum? (3)

Aykut Göker

<http://www.inovasyon.org>; hagoker@ttmail.com

‘Sistemik tökezleme’, sözünü ettiğim ‘pazar tökezlemesi’ gibi, ‘teknolojik değişim, yenilikçilik ve ekonomik gelişme’ arasındaki ilişkileri araştıran iktisatçıların ortaya koydukları bir kavramdır. Bu iki kavram farklı iktisat ekollerince geliştirilmiş ama, günlük pratikte, her iki tökezlemenin de sonuçlarını görebiliyoruz.

Kısaca ‘yenilikçi faaliyetler’ olarak andığımız türden faaliyetler sonucu ortaya konan yeni ürünler, yeni üretim ve dağıtım yöntemleri ve yeni hizmetlerin dünya pazarlarında başarı kazanmasının bunları ortaya koyan şirketlerin ve ülkelerin ekonomik açıdan büyümelerini sağladığı; hâttâ bu konuda motor görevi gördüğü biliniyor. Hatırlayacaksınız, dünyanın pek çok ülkesinde, krizden çıkış için, yenilikçi faaliyetlere yeniden ivme kazandıracak pek çok önlem alındı; OECD gibi uluslararası kuruluşlar üyelerine bu yönde tavsiyelerde bulunan raporlar yayımladılar.

Çok sözü edilen bu yenilikçi faaliyetlerde işin püf noktası üretim birimlerinin bu faaliyetleri yürütebilecek yetkinlik düzeyine erişmeleri ve bu düzeyi sürdürebilmeleridir. Bu yetkinliğin kazanılması ve sürdürülebilmesindeyse, kişi ve kurumların ‘öğrenme’ konusundaki istek, çaba ve kararlılıkları belirleyici olur. Diyelim, siz üreticisiniz. Bilim ya da teknolojiye öyle bir bulgu ortaya çıkabilir ki, bu bulgu, ürettiğiniz ürüne yepyeni özellikler kazandırmakta yararlanabileceğiniz yeni bir bilgiyi de içerebilir. O bilgiden zamanında haberdar olabilmelisiniz; ama önce, o bilginin işinize yarayabileceğinin farkına varabilecek kadar donanımlı olmalısınız. Bu anlamda ‘donanımlı olmak’, ilgi alanınızda benzeri çözümlenmeleri yapabilmenizi sağlayacak temel bilgileri önceden edininip özümsemiş olmanız -**öğrenmiş** olmanız- demektir. Diyelim, yeterince donanımlıydınız; o bilginin ürününüze uygulanabileceğini kestirdiniz. Oturup o uygulamayı yapmanız; o bilgiyi ürününüzde somut bir özelliğe dönüştürebilme mârifetini göstermeniz gerek... Hem de öyle bir mârifet göstermelisiniz ki, sonuçta bu dönüşümün size hatırı sayılır bir ekonomik getirisi olsun...

Burada yapacağınız, bir ARGE işidir. Tabii, ARGE yapmak da, kendine özgü bir faaliyet disiplini olarak, başlı başına bir bilgi ve deneyim meselesidir. Bu bilgi ve deneyim edinildiğinde öğrenebilmenin en mükemmel yolu öğrenilmiş olur. ARGE yaparken ve bu sürecin sonunda pek çok yeni bilgi edirsiniz. Ürününüze ileride daha gelişkin özellikler kazandırabilmenin yolunu açarsınız. ARGE’de önde koşan, dünya pazarlarında da önde koşar.

Diyelim, bunun da bilincindedesiniz; ama gerekli ARGE’yi yapmaya şirketinizin imkânları yetmiyor. O imkânlara sahip, örneğin bir üniversiteden yararlanmayı düşünebilmelisiniz; ama önce ülkenizde öyle üniversiteler, öyle araştırma kurumları olmalı... ARGE’ye paranız yetmediyse, bir kurum size parasal destek sağlayabilmeli... Ya da sizin gibi, ürünlerini geliştirmek zorunda olan ve aynı teknoloji tabanına dayanan firmalarla ortak araştırma yapabilmenin yolunu bulabilmelisiniz. Böylece yüksek ARGE maliyetlerini paylaşmış olursunuz. Ama bu, zor bir işbirliğidir. Bu tür bir araya gelişleri, birlikte ARGE yapıp, yeni bilgiler edinip öğrenmeyi kolaylaştıran kurumlar da olmalı. Kişiler, kurumlar en çok birbirlerinden, birbirlerinin yaptıklarından öğrenirler; bunu kolaylaştıracak etkileşim ortamları, ilişki ağları yaratılabilmeli...

Sözün kısası bir ülkenin ve üretim birimlerinin yenilikçilikte yetkinleşmesi için işaret edilen bütün bu öğrenim yollarının açık ve destekleniyor olması gerekir. Üretim birimlerinin, araştırma kurumlarının, destek mekanizmalarının, yenilikçiliği geliştirecek en uygun iklimi yaratmakla yükümlü kamu kurumlarının ve daha pek çok unsurun yer aldığı bir sistemin -buna ‘**ulusal yenilik sistemi**’ dendiğini biliyorsunuz- ‘tıkır tıkır’ işlemesi gerekir.

Bu **sistem**, bütün kurumları mevcut olsa bile, devletçe yeterli gözetim, gerekli eşgüdüm sağlanamıyorsa sürekli **tökezler**; işlemez. Hele de ülkenin kendi geleceğine ilişkin bir öngörüsü, bir gelecek tasavvuru yoksa neyin eşgüdümü, nereye varmak için sağlanacaktır? Ülkemiz öyle bir ülke...

CBT. 06 Ağustos 2010